

פרוטוקול מס' 321

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
סיום ד', יז' באדר ב' תשל"ג - 21.3.73, שעה 8.30

נכחו:

חברי הוועדה:

- י. גולדשמידט - היו"ר
- י. ארידור
- א. אנקוריון
- ד. ארזי
- מ. ביבי
- ב. הלוי
- ש. פרידמן
- ח. צדוק
- י.ה. קלינגהופר
- י. קורן

מזמנים:

- מ. שמגר - היועץ המשפטי לממשלה
- א. ידן - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
- י. קרפ - משרד המשפטים

מזכירת הוועדה:

ד. מלחי

רשמה:

ח. ביתן

חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (תיקון מס' 36),
תשל"ג-1972, שחזר מוועדת משנה ד' (סעיפים 1-7).

סדר-היום:

1455-

(נתקבל ביום 28.3.73)

היו"ר י. גולדשמידט: אני פותח את הישיבה.

אני רואה חובה לעצמי לומר כמה דברי תנחומים לפרופ' ידין שחזר מאבלו. גם הבענו את השתתפותנו בצערך בדרך אחרת. שמענו על הרעה הרובצת עליו בגלל המחלה הפתאומית של בנו, ופרופ' ידין המשיך כל הזמן בעבודתו כפי שהוא רגיל. אני מקווה שכוחו יעמוד לו גם לאחר מה שנגזר עליו ועל משפחתו. אנו ודאי מעריכים שהוא חזר לעבודתו מיד אחרי האסון. ומקווים שיחסי העבודה הטובים והידידות שאנו רוחשים לו מתוך עבודה של שנים יעזרו לו להתגבר.

נעבור עתה לסעיף העומד על סדר-היום.

חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 36), תשל"ג-1972

היו"ר י. גולדשמידט: ועדת משנה טיפלה בשני תיקונים של החוק הפלילי, תיקון מס' 35 ותיקון מס' 36 והיא סיימה את עבודתה והגישה את הנוסח הלבן המונח לפניכם. נתחיל עכשיו בתיקון מס' 36 בו התחלנו גם בוועדת המשנה. תיקון זה דן בנושאים שונים זה מזה, ובשביל אותם חכרי כנסת שלא השתתפו בוועדת המשנה רצוי אולי שהיועץ המשפטי לממשלה יאמר כמה מלים על הסעיפים העיקריים, ואחר-כך נחליט על כל דבר ודבר במקומו.

מ. שמגר: התיקונים שלפני הוועדה ניתן לחלקם לשלושה חלקים עיקריים: הנושא הראשון, והוא גם הראשון לפי סדר התיקונים המונחים לפניכם בנוסח הלבן, הוא נושא אספקת הכלים והחומרים לביצוע פשע, נושא שהוא בגדר תוספת או חידוש בחוק הפלילי. אנו מכירים את המושג של "סיוע לדבר עבירה" ואנו יודעים שנוסף על האדם המבצע את העבירה ניתן להאשים בביצוע העבירה גם מי שיעץ, שידל או סייע בדרך אחרת. אולם התפתחה תופעה עובדתית נוספת שאינה מכוסה על-ידי הסיוע וזוהי אספקת הכלים, החומרים והכסף לשם ביצוע עבירה, בלי שהדבר מיוחס לעבירה ספציפית כלשהי. במלים אחרות, כללי הסיוע הקיימים היום בחוק הפלילי מאפשרים האשמתו של אדם בעבירה גם אם הוא סייע על-ידי אספקת כלים לצורך ביצוע אותה עבירה מסויימת. לענין זה אין צורך בתיקון החוק. אם אני יודע שפלוגי עומד לפרוץ לבנק ולצורך ביצוע העבירה המסויימת של הפריצה לבנק אני מסייע לו על-ידי מידע, על-ידי שמירה בחוץ או על-ידי אספקת נשק, הרי אפשר להאשים אותי כשותף לעבירה. ייתכן שבסופו של דבר תהיה דיפרנציאציה במידת העונש בין זה שפרץ בגופו לבנק לבין מי שסיפק לו כלי נשק זה או אחר. אולם גם לפי המצב המשפטי הקיים אצלנו וגם בארצות-הברית ובבריטניה מוכרחים להוכיח את הזיקה לעבירה המסויימת. כלומר, אם אדם ספיק כלים, כסף או מידע לביצוע עבירה, לא יאשמו אותו אלא ידועה מראש מה העבירה הספציפית שאותה הולכים לבצע, אי-אפשר להאשים אותו. אפשר, למשל, שהמסייע יודע כי המכונית שספק לנאשם תשמש לסיוע בעיצומו כדי לברר היכן אפשר לפרוץ, היכן אפשר לגנוב וכיוצא בזה, אך אינו יודע מה העבירה הספציפית שתבוצע באותו ערב. במקרה כזה הוא עדיין לא יהיה שותף לעבירה לפי החוק הקיים.

דבר זה מצא את ביטויו בשורת פסקי-דין גם בארץ וגם בבריטניה. לאחרונה היו כמה שאמרו כי אפשר להאשים כמסייע לעבירה גם מי שיודע מהו סוג העבירה שהולכים לבצע. כלומר, אם המסייע יודע שהנאשם הולך לבצע שוד, ואמנם בוצע שוד, הרי אפשר להאשים אותו, אך אם הוא יודע שהנאשם הולך לגנוב רכוש ואחר-כך מתברר שעבר עבירה אחרת, חז כבר לא גניבה, ואם כן, אי-אפשר להאשים את האיש בסיוע לעבירה.

מצב משפטי זה הביא לכך שאחד המשפטנים הדגולים בבריטניה בתחום המשפט הפלילי, גלינוויל ויליאמס, שהוא בעל האוטוריטה הגדולה ביותר בבריטניה בתחום זה, הציע ליצור עבירה נוספת של אספקת כלים. הצעה דומה צמחה גם בארצות-הברית בחוק שנמצא שם בשלב של גיבוש, MODEL PENAL CODE. קיבלנו דעיון זה, כי בחיי הפשע המסועפים יותר שאנו נתקלים בהם היום, הענין של אספקת כסף, כלי שמישהו ישתמש בו לביצוע עבירות, כגון לשכירת דירות מקלט לעבריינים, לשכירת דירות לכתי בושט, או לאחסון רכוש גנוב - זו תופעה המתחילה לצמוח גם אצלנו. כיום אין אפשרות להאשים בשותפות לעבירה אדם המסמן עבריינות בתור תופעה. תהיה אפשרות להאשים אדם כזה כשאספקת הכלים או הכסף תהיה בגדר עבירה.

ס. שמגר:

יש כיום אנשים שיש להם ידיעות כלליות שתי
נוסעות משפחות לחוף-לארץ ודירותיהן פנויות, מתי הן במצאות בפגרא,
והם מוכרים את המידע הזה. אין אפשרות להאשים אנשים כאלה, כי על-פי
הפסיקה, אם אדם מסר מידע על דירה פלוגנית, והפריצה נעשתה בדירה אלמונית
אין הוא שותף לעבירה. במלים אחרות, העבירה הנוספת הזאת הסוּצעת עכשיו
באה לכסות ואקום בחיי הפשע, במובן העממי של המונח, ולכסות ענין שאין
לו עדיין כיסוי בנוסח הקיים של החוק הפלילי. זה בא בעקבות המלצות של
משפטנים, ועוד יותר מזה בעקבות מציאות של חיי פשע המצדיקה את התיאוריה.
כלומר, התיאוריה היא אמנם ביטוי כתוב של תופעה שהמשפטן נתקל בה, אבל
חיי היום יום מראים עד כמה תופעה זו, שנבעה מתוך ניתוח של פסק-דין
מסויים, דורשת הפעלה יום-יומית. מה שאמרת עתה נוגע לסעיף 33א'
המונח לפניכם.

סעיף 33א' המונח לפניכם נוסח כפי שנתקבל
בוועדת המשנה. בוועדת המשנה שמענו בנושא זה, כמו בנושאים אחרים, הרצאה
מפי פרופ' פלר מהאוניברסיטה העברית בירושלים, והוא התייחס באריכות
לנושאים השונים. הוא גם תרם להבהרת הניסוח.

נשאר כאן שתי נקודות שהן בגדר גירסאות
השנויות במחלוקת, ובוודאי עוד נחזור אליהן. זו הקטגוריה ~~ההגנתית~~
התיקונים.

הקטגוריה השניה של התיקונים נוגעת להפרעות
במהלך המשפט או בעשיית המשפט, ואני מדבר כאן באופן כללי למרות שיש
עבירה ספציפית של שיבוש עשיית משפט. כאן מארגנים אנו מחדש את כל מערכת
ההפרעות: הטרדת עדים, איומים על עדים, השמדת חומר ראיות וכיוצא באלה.
יש כאן סעיף הבנוי מן הקל אל הכבד, תוך אנחנה בין השפעה על עדים בקשר
לחקירה משפטית לבין השפעה עליהם בקשר לחקירה משטרתית. כן ראינו צורך
להבחין בין השפעה גרידא, ללא שום תוספת, לבין השפעות שיש להן סממן של
אלימות או של הפעלת אמצעים אחרים. לפי מה שקוראים בעתונים יודעים
שנתקלים בתופעה זו מדי יום ביומו. קורה שאדם חוזר בו מעדותו בלחץ
הנסיבות, בלחץ האיומים המופעלים עליו.

המערכת השלישית של התיקונים, שגם היא פזורה
על פני מספר סעיפים בחוק, נוגעת לתחום האלימות שגם היא מתופעות הימים
הללו. יש כאן שורה של החמרות בענין. קשה לומר שהחמרות בעונש מוצעות
כאן בשל כך שבתו המשפט נותנים עונשים קלים כשיטה. החמרות אלה באות יותר
כהכוונה והדרכה שהמחוקק רשאי וחייב לתת לבית-המשפט בנסיבות מסוימות
על-ידי שינויים מסוימים בסולם העונשים. כלומר, הדבר לגיטימי ומקובל,
כי המחוקק רשאי להתייחס לתופעה מסוימת, וכשהוא רואה שזו תופעה גואה
ויש צורך להחמיר לגביה כשיטה, הוא נותן ביטוי לכך על-ידי שינוי-מה
בסולם העונשים ועל-ידי הודעה בכנסת מה באים שינויים אלה להביע, כדי
שינויים-אלה יהוו הדרכה כללית לבית-המשפט, שמבצעים את החוק, לא כותבים
אותו.

יש מי שזר משני קטן שהוסף בוועדה, אבל אני
מייחס לו חשיבות רבה. כוונתי להעניק סמכות לשופט דן יחיד. אתם זוכרים
ודאי שבנקודת הסמים המסוכנים ובחוק כלי יריה קבעה הוועדה כי עבירות
מסוימות, שעונשן הוא עשר שנות מאסר ומעלה, מותר ששופט מחוזי יחיד ידון
בהן, ולא שלושה שופטים, אלא אם כן נשיא בית המשפט המחוזי הורה אחרת.
קביעה זו באה כדי למנוע את הסרבול הנובע מהצורך לקבוע שלושה שופטים
על כל עבירה שדינה עשר שנות מאסר ומעלה. תיקונים אלה באים לאפשר קביעת
שופט כדן יחיד, אלא אם כן העבירה חמורה, ונשיא בית המשפט העליון מורה
אחרת. הוועדה הוסיפה תיקון זה סיוזמתה, אבל לפני יומיים הודיע לי מנהל
בתי המשפט שנשיא בית המשפט העליון מבקש למעשה אותו התיקון. כלומר,
הוא מצטרף לבקשה, ואנו מוסיפים הוראה זו שהיא פרודורלית-סמכותית, אבל
היא חשובה מאד במערכת הזאת.

היו"ר י. גולדשמידט: נעבור לסעיפי החוק, אבל נתעכב רק על העניינים
שנשארו צנויים במחלוקת בוועדת המשנה.

פעיף 1

היו"ר י. גולדשמידט:
בפעיף קטן (א) יש שתי גירסאות, הקובעות דרגה שונה של מידת המעורבות של האדם אשר סיפק את הכלים והחומרים הנזכרים. גירסה א' אומרת "ביודעין", וגירסה ב' - "כשידע או היה עליו לדעת". ברור שיש הבדל גדול בין שתי הגירסאות מבחינת אפשרות ההוכחה של התביעה. כיוון שהדעות היו שקולות בוועדת המשנה תצטרך מליאת הוועדה להכריע בין שתי הגירסאות.

י. ארידור:
ברצוני להציג שאלה שאינה קשורה בשתי הגירסאות הללו, אך היא טעונה בירור לפני ההצבעה על שתיהן. כתוב בפעיף קטן (א): "שהדבר עלול לשמש", וזה דבר הקשור בעצם להכרעת בית המשפט, ולא לנאשם עצמו. למעשה צריך היה לכתוב: "הדבר נועד - או מיועד - לשמש", וכך יש איזה אלמנט עובדתי בעבירה הפפיפית. אם אנו משאירים את המלה "עלול", הרי שכל דבר עלול לשמש לביצוע פשע. השאלה היא אצל מי נמצא הכלי ולמה הוא מיועד. אצל אחד ישמש הכלי לביצוע פשע ואצל אחר לא ישמש לביצוע פשע. אני מציע לברר שאלה זו.

י. קורן:
בכורני שצריך לאמץ את גירסה א' האומרת: "ביודעין", כי הלא מדובר כאן על צד שלישי, והתביעה נדרשת להוכיח דבר ברור, היינו שהצד השלישי מסר את הכלי ביודעין. אם התביעה אינה מוכיחה שעה זאת ביודעין, זה לא טוב, כי כפי שאמר היועץ המשפטי לממשלה יש מקרים בהם הצד השלישי עושה מעשה בלי שהתכוון לכך. הייתי רוצה שהכוונה הפלילית תהיה פוכחת. בגירסה ב' העניין מעורפל במקצת. לכן נדמה לי שגירסה א' נאותה יותר והולמת את עצם החידוש שבהטלת עונש במקרה זה.

ש. פרידמן:
האם כוונת הביטוי "ביודעין" זהה עם הביטוי "בידוע"? אם אמנם יש זהות, הרי הניגוד בין "בידעו" לבין "כשידע או היה עליו לדעת", כפי שכתוב בגירסה ב', ברור יותר.

על-פי סגמת התיקון אני מעדיף את גירסה ב'. סגמתה של גירסה ב' היא ללכת צעד אחד צעד ולא לפגור יותר מדי אחרי מה שמתרחש. על כן אני מעדיף את גירסה ב' האומרת: "כשידע או היה עליו לדעת". כמובן, ההוכחה במקרה זה תהיה על התובע. איני מתאר לי שנותן הכלים יצטרך להוכיח שלא ידע, אלא, כפי שזה בפלילים, התובע צריך להוכיח זאת.

י. ארידור:
יש לי שפיקות לגבי נחיצות הפעיף הזה כולו. אם אדם נותן אמצעי, כלי למישהו בידעו שאותו אדם הולך לבצע עבירה, הרי הוא נכלל בגדר פסייע לפני מעשה. אין צורך בפעיף מיוחד לשם זה.

היו"ר י. גולדשמידט:
לפני שנכנסת לישיבה הסביר היועץ המשפטי לממשלה במה מדובר.

י. ארידור:
אני יודע שזה לא המקרה.

אני עובר לנקודה השניה. ייתכן מצב שהאדם הלוקח את הכלים הללו אינו מבצע את העבירה. הוא רק מבצע פעולת הכנה לעבירה, ופעולה זו אינה בגדר עבירה פלילית לפי המושגים שלנו, ועד כמה שאני מבין, לא מוצע באן לכלול את פעולת ההכנה במסגרת עבירה פלילית. יוצא שאדם אשר לקח את הכלים כדי לבצע פשע ולא ביצע אותו - אינו חייב בשום דבר, ואילו האדם שנתן לו את הכלים, בידעו שהוא הולך לבצע פשע, יהיה אשם בפעיף זה. כמובן, אם יש ביניהם קשר פלילי, שניהם יהיו אשמים בעבירה אחרת, אבל בהנחה שאין ביניהם קשר פלילי יכול להיות מצב שנותן הכלים יהיה אשם לפי פעיף 33א, ואילו מקבל הכלים לא יהיה אשם כלל. ייתכן שיש דברי הסבר היכולים לשכנע אותי בנקודה זו, אבל לפחות צלמה שאני קורא בחוברת הכחולה איני רואה את הצורך בהרחבת הדברים האלה מעבר למה שנכלל כיום בגדר פיוע. בוודאי שבכל ענין של כוונה פלילית אני בעד הרחבת הנטל על התביעה להוכיח כוונה פלילית פפיפית.

היו"ר י. גולדשמידט: אני חוזר ומדגיש שמליאת הוועדה צריכה להתרכז באותם דברים שנשארו פתוחים ושוועדת המשנה לא סיכמה אותם.

בחוברת הכחולה היה כתוב: "ביודעין שהדבר עומד לשמש", ודעת המשנה החליטה לכתוב "עלול לשמש" במקום "עומד לשמש". מבחינת צריכים להתיר להם לזהר ולזהר עדבין שתי הגירסאות, אך פרט לזה אני יכול לומר שהסעיף כולו נתקבל על דעת ועדת המשנה, והיא הגיעה למסקנה שנתחבבה הרחבה על ענין למה שיש היום בחוק הפלילי לגבי מסייע.

אשר להערת חבר-הכנסת ארידור, איני יודע אם המסקנה שהנותן אשם והמקבל אינו אשם צריכה להרתיע אותנו. אם אדם נתן כלי, בידעו שהוא עלול לשמש לביצוע פשע, זו אחת הצורות של סיוע לעבירה. אם כוונתו זאת לא בתקיימה, אין זאת אוסרת שאינו ראוי לעונש על מעשיו.

י. ארידור: אבל אין סיוע לעבירה בהיעדר עבירה כלשהי.

י. קרפ: זה לא סיוע. זאת עבירה עצמאית.

י. ארידור: זה נוגד את המושגים המקובלים שלנו.

א. אנקוריון: אני מציע לחזור לנושא בחוברת הכחולה, האומר: "ביודעין שהדבר עומד לשמש". בנושא זה יש משום הרחבה ניכרת של החוק הפלילי, וזה עלול לעצמו הוא דבר גדול מאד. אם כתוב "ביודעין", טוב שהתביעה צריכה להוכיח את אלמנט הידיעה. אנו מדברים על עבירה פלילית, והדבר טעון הוכחה. אולם אם כותבים "כשידע או היה עליו לדעת" דה ענין של דשלוש, בעוד שכאשר כותבים "ביודעין" פירוש הדבר שהוא יודע שהכלי עומד לשמש לביצוע עבירה. האמור בגירסה ב' פירושו, שלו היה הנותן מאמץ את שכלו, היה יודע שהכלי עלול לשמש לביצוע פשע, ולהפוך זאת לעבירה פלילית זה לא נראה לי. זה יותר ענין של רשלנות. הנושא שבחוברת הכחולה הגיוני יותר, ואנו צריכים לזכור שמדובר בעבירה פלילית עצמאית, ובעבירה פלילית קשה למדי.

נוסף לכך, אם כוללים אנו גם כסף בסעיף קטן (א), הרי האפשרויות לשימוש בו רחבות ביותר, ואחת מהן היא, כטוב, עשיית עבירה. לכן, אם מרחיבים את הסעיף עד כדי כך שכוללים בו גם סתם כסף, צריכים לומר, מצד אחר, שמאשימים את הנותן מפני שהוא יודע למה זה ישמש. אני בעד גירסה א', וזה מה שהיה כתוב למעשה בחוברת הכחולה. הוא הדין לגבי המלה "עלול". כשאמרים שאדם מלווה כסף ביודעין שהוא עלול לשמש לביצוע עבירה, הרי באמצעות כסף יכולים לעשות הרבה דברים, ובין השאר גם לבצע פשע. לשכוח צריך לעומת זאת, "ביודעין שהדבר עומד לשמש", המשמעות היא שמאשימים את האדם שנתן את הכסף למישהו בידעו שהכסף עומד לשמש לביצוע פשע, ואז יש הגיון להפוך את הפעולה לעבירה פלילית עצמאית. אם מרחיבים את הענין, סטטטיים בכך לגמרי את הגבול בין התחום הפלילי לבין התחום האזרחי. השכל הישר אינו מובל הרחבה כזאת. לכן אני בעד הביטויים "ביודעין" ו"עומד לשמש".

ב. ארזי: בוועדת המשנה דנו ביסודיות רבה בחוק זה, ושם שמענו את הערותיו של פרופ' פלר, ואני

מציע לחברי כנסת שלא היו חברים בוועדת המשנה לעבור על הפרוטוקולים. עיינתי בפרוטוקול מאותה ישיבה בה דנו בנושא זה וראיתי שבאותה ישיבה היינו ארבעה חברים, והדעות היו שקולות. אני חושב שהנושא שבחוברת הכחולה נכון יותר. הרחבת הענין כמוצא בגירסה ב' עלולה להכביד, כי זה ודאי לא יהיה קל להוכיח שהיה על הנותן לדעת כי הכלי עלול לשמש לביצוע פשע. חשבנו בוועדת המשנה שיש לומר: במתכוון או ביודעין, אך לבסוף ויתרנו על המלה "במתכוון" והשארנו "ביודעין".

ועדת המשנה סמכה ידיו ברוב קולות על המלים "עלול לשמש" במקום "עומד לשמש", כפי שהיה כתוב בחוברת הכחולה, כי המונח "עלול" מקובל בפקודת החוק הפלילי וגם בחוקים אחרים, ואילו "עומד לשמש" זה בעצם מונח חדש. היינו מבורים שהגבולות "עלול לשמש" נכון יותר, כי הוא מכניס אותנו יותר לתוך ריקסת הסוגיה הזאת של החוק הפלילי ומבטא יותר טוב את מה שאנו רוצים לומר. לכן אני מציע שנישארו בתחום המונח "ביודעין", ולא נרחיב אותו, ונשאיר את המונח "עלול לשמש".

א. ידין:
אני מסכים להערת חבר-הכנסת פרידמן בקשר להחלפת המלה "ביודעין" במלה "בידעו". זו כשהמסך המשפטי הוא: שהוא עשוי, שהוא עלול, או שהוא עומד, הביטוי "בידעו" הוא המתאים, כי זו צורה המתייחסת לפועל כשלעצמו. דוגמה טובה לכך יש לנו בסעיף 123 המתחיל במלים "המגולל ביודעין על פלוני". שם מתאים לומר "ביודעין" ולא "בידעו". אם כן, אם מקבלים את גירסה א', צריכים לכתוב "בידעו".

שנית, יש לבטל את הא' הידיעה בשורה האחרונה בסעיף קטן (ב) ולכתוב "אם בוצע פשע" במקום "אם בוצע הפשע". שמענו שעיקר הצורך בסעיף הוא בכך שמדובר בפשע שעדיין אינו מוגדר בזמן שהנאשם נותן את הכלי או מוסר את המידע. כדי לא לשכל מסרה זו יש למחוק את הא' הידיעה לפני המלה "פשע", שהרי הא' הידיעה המרמזת על פשע מסויים עלולה להשפיע גם על פירוש סעיף קטן (א), ובוזה הלא איננו רוצים.

י.ה. קלינגהופר:
המלה "עלול" מצויה, כמובן, בחוקים רבים והיא שגורה בפי המחוקק, אבל המחוקק השתמש בה למטרות אחרות. בענין הנדון מלה זו מרחיבה עד אין סוף את מה שיכול להיכלל בעבירה שאנו דנים בה, כי מה אינו עלול לשמש לביצוע פשע? בניגוד למה שהיה הדבר עלול לשמש לביצוע פשע כלול בידיעתו של הנאשם, למישהו, יכול להיות שהוא חושב כי ישתמש בו במטבח, בעוד שהסכין עלול גם לשמש כלי לרצח אדם, וגם את זה הוא חייב לדעת. הוא חייב לדעת זאת כי כבר נרצחו הרבה מאד אנשים בשכינים, ואם הוא נותן סכין למישהו, הוא כבר עברין. איך אפשר להרחיב את הענין עד כדי כך? לכן אני אומר שהמלה "עלול" בהקשר זה אינה במקומה. היא מרחיבה את הענין הרחבה אין שופיות. אין לך דבר שעליו לא תוכל להעמיד את הנותן לדין. זו בעצם רק תכונה של הכלי, של הכסף, או של המידע. זה מאפיין את האובייקט, והמלה "עלול" מנתקת לגמרי את האובייקט מכוונתו של המוסר ומכוונתו של המקבל. לשתי אלה אין כל רלוונטיות לקביעת העבירה. לכן נראה לי שהמלה "עומד" מתאימה יותר לצנין זה, ובנקודה מיוחדת זו אני מציע לחזור להצעה הכחולה. אם כותבים "עומד" הפירוש הדבר שהמקבל עומד להשתמש בכלי לביצוע פשע, במישרין או בעקיפין, וזה כבר מתקבל על הדעת. אם המוסר יודע על כוונתו של המקבל להשתמש בכלי לביצוע פשע, אין זה איכפת לי לצמצם את התחולה ולומר "עומד" במקום "עלול".

אם כן, הייתי נוטה לקבל את ההרחבה הכלולה בגירסה ב' לעומת גירסה א', כלומר, לא איכפת לי שלא נדרוש ממש ידיעה, אלא נאמר שהנותן חייב היה לדעת שהמקבל עומד לבצע עבירה באותו כלי. אנו מאזנים את הענין על ידי קבלת גירסה ב'.

ש. פרידמן:
בהצעה הכחולה יש שני חלקים: גוף החוק ודברי ההסבר, ודברי ההסבר מצביעים על הכוונה. אם הכיטוי הולם תמיד את הכוונה - זו שאלה אחרת. בדברי ההסבר נאמר בפירוש שהמקבל מוסר לנותן כעברין העלול להשתמש בכלי לביצוע עבירה. כנראה, זאת היתה הכוונה, ואם כך הדבר, הרי גירסה ב', המשתמשת בין השאר במלה "עלול", מבטלת כוונה זאת. אלא מה? יכול להיות שלו היינו כותבים "כשהמקבל עלול להשתמש" במקום "כשידע או היה עליו לדעת שהדבר עלול לשמש", זה היה מבטא את הכוונה הזאת.

מ. ביבי:
אני רוצה לחזור על המניעים של הוועדה בסעיף זה.

י. ארידור:
האם אתה יודע על איזה סעיף דושה בחוק באיזו ארץ?

מ. ביבי:
אינני יודע על כך. על כל פנים אני רוצה לחשוב מה רוצה אני לכתוב בסעיף זה כדי שיחול על מסיימם העבירות האפשריות בתחום זה המתרחשות בחברה. אם נאמר "ביודעין שהדבר עומד לשמש", ברור שפירוש הפשע שייכלל בתחום הגדרה זו יהיה הרבה יותר קטן מזה שייכלל בהגדרה "כשידע או היה עליו לדעת". אנו להסביר מדוע סברתי שיש לקבל את גירסה ב'. לפי גירסה א', אם אדם מסר פכונית, למשל, לעברין, אלא שלא ידע למה עומדת הפכונית לשמש, לא יחול עליו החוק. לעומת זאת לפי גירסה ב', האופרת "כשידע או היה עליו לדעת", האיש הנותן פכונית לעברין חייב לדעת שאותה פכונית יכולה לשמש

ט. ביבי:

גם לביצוע עבירה, ואני על כל פנים רוצה שסעיף זה יורה לא להיכנס לעסקים מסוג זה עם עבריינים. כמובן, יכול להיות שעבריין יבוא אל מלווה כספים, היודע שהוא עבריין, ויבקש ללחץ כסף לשם קניית כספים, בעוד שהוא רוצה להשתמש בו לשכירת דירה לעסקים בלתי חוקיים. כל זה יתברר בבית-המשפט, ובית המשפט יתייחס לענין בהתאם לנסיבות. כאשר עומד עבריין לדין ובית המשפט חוקר, גובה עדויות ושומע באי-לצטטיבות ניתן הכלי או הכסף לאותו עבריין, חזקה עליו שישקול גם אם מלווה הכסף או מוסר הכלי ידע או איה עליו לדעת שהכלי עומד לשמש לביצוע פשע, ועל-פי זה יגזור את הדין.

י. ארידור: מה צריך הנאשם להוכיח כדי להראות שפיצה

כל מה שהיה עליו לעשות? אם לא יוכיח

את ההיפך, יאסרו שהיה עליו לדעת על כך.

ט. ביבי:

אתה מסשט את הענין יותר מדי, כאילו אין העבריין אומר מלה בבית-המשפט, כאילו אין עורך-דין, כאילו אין כתב אישום, ובית המשפט בא וגוזר את הדין. זה לא כך.

י. ארידור:

כשסעיף זה יתקבל כך זה יהיה.

ט. ביבי:

גם אז זה לא יהיה כך. אינני מתאר לי שאנו הולכים בצעדי ענק לקראת מדינת מסטרה. אנו צריכים לדעת למה לתת עדיפות; להתפאר בזה שאנו מדינה דמוקרטית ולתת לפשעים לצמוח פלמטה, או לשים כבלים על פשעם וכך נדע שאנו מדינה דמוקרטית עם אפשרות פיקוח. הניסוח: "כיוודעין שהדבר עומד לשמש" מפגזם במידה גדולה מאד את האפשרות של ~~תפישת העבד-זנבם~~ שאנו רוצים לתפוש באיזה שהוא אופן.

י. ארידור:

השאלה היא אם הם עבריינים.

ט. ביבי:

איני רוצה בתפיסת אנשים חפים מפשע. בית המשפט יצטרך להיווכח שאמנם הם אשמים.

א. אנקוריון:

נשאלת האפשרות של סיוע לדבר עבירה.

ט. ביבי:

גם הסיוע כיום אינו ברור.

פ. שמגר:

אשר לשאלה העקרונית שעלתה כאן, ברצוני להכניס במקצת את חבר-הכנסת ארידור למה שנאמר בוועדת המשנה ולמה שאמרת בתחילת הישיבה. סעיף זה נובע מן הצורך לאסוף לעבירה תופעה מקובלת בצפיאות בחצי הפשע, תופעה של אספקת כלים, כסף, מידע וכו' שאינה יכולה להיחשב כיום כסיוע, כי כדי להיאשם כיום בסיוע, לפי פסקי דין שניתנו, צריכים לדעת מה העבירה שאדם הולך לבצע. אם לאדם יש ידיעה כללית שהכלי שהוא נותן עומד לשמש ליצוע עבירה, אך אינו יודע מה בדיוק סוג העבירה, לא ניתן להאשים אותו בסיוע והוא יוצא בלא כלום. גלנויל ויליאמס מתייחס לזה. זאת אופרת שהבעיה הזאת מוכנת בחלקה כבעיה, ובחלקה כבר מצאה את פתרונה התחקתי.

במסגרת טענותיו אומר חבר-הכנסת ארידור

כי ייתכן מצב שבו האדם אשר קיבל את החומר לא יחשב כלל כעבריין כי לא ביצע את הפעשה, ואילו נותן החומר ייאשם בעבירה. ראשית, יש להביא בחשבון שבחוק הפלילי יש וריאציה של מעשים הפכסים את פעולותיו של אדם העושה פעשה הכנה לעבירה. אפילו שוטטות עם כלים בכיס היא בגדר עבירה, אבל לא זאת התשובה. התשובה בענין זה היא שזה מה שעשה כבר החוק הפלילי מפור פעמים. אנו כוללים סעיף זה כסעיף 33א. הבה נראה מה אומר סעיף 33 לחוק הקיים (קורא את הסעיף). לפי האמור בסעיף 33, אם אדם יודע שמישהו מתכנן עבירה מסוייפת ואינו נוקט צעדים סבירים, כגון לטלפון למסטרה, הוא אשם בעבירה.

י. ארידור:

השאלה היא מדוע לא די בסעיף 33. הרי מדובר במקרה שאדם נותן מידע בידעו שמקבל

המידע הולך לעשות עבירה.

פ. שמגר:

תשובתי קטוטה: אם לא נוכל להוכיח את ידיעת הפעשה המסויימת שהעברין הולך לבצע לא נוכל להאשים את מוסר המידע. נתיתי כדוגמה מקרה שאדם נותן כסף כדי שעברין יוכל לשכור דירה שתשמש מחסן לכלים גנובים. הפרשנות היא שהנותן צריך לדעת בדיוק מה הולך המקבל לבצע. גם בפעיף 5 לחוק דיני הענושין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים), תשי"ז-1957 יש שלושה שלבים (קורא את הפעיף). כלומר, החוק הפלילי שלנו מכיר פיסואציה בה אתחמטטיל עונש. על אדם כדי למנוע תופעה מסויימת, אך אינך יכול לקשור את זה בכך שתופעה זו אכן תבוצע באופן סלא.

אשר להערות לגבי הנוסח, דומה שכאן היתה אי-הבנה. ידוע שכסף עלול לשמש לביצוע פשע. את זה לא היה צורך לכתוב בפעיף, אלא נאמר שמתן הכסף עלול לשמש לביצוע פשע. כלומר, הנותן צריך לדעת שכמותן נטיבות מתן הסכין המסויימת יכול לשמש לביצוע פשע, ולא שסכין נועד מטבעו לשיכוננים. זה דבר טוב מאליו. לדעתי, גם הביטוי "עומד טוב, אולם אני גם טוכן לכתוב" שהדבר עלול לשמש בידי המקבל או בידי אחר". לצריך שיהיה ברור כי בנטיבות אלה, בהן אדם מקבל כלי זה, עלול הכלי לשמש שיכון, ולא שהוא עלול לשמש שיכון באופן כללי, כתכונה המתלווה לכלי.

אני מקבל את מה שאמר פרופ' ידין לגבי המלה "בידעו" במקום "ביודעין", כפי שהעיר חבר-הכנסת פרידמן. אני גם מסכים למחיקת הא' הידיעה הבאה לפני המלה "פשע" בפעיף קטן (ב), כי מדובר בפשע באופן כללי. כדוגמה נאמתי מקרה שאדם נותן סכומים לפישהו ואינו יודע מה בדיוק מתכוונן האיש לעשות בה, אך הוא יודע שהוא הולך לבצע עבירה כלשהי. לדעתי, פעיף זה נחוץ. הביטוי "עלול" אינו מסוכן מבחינה זו שהוא עלול להרחיב את תחולת הפעיף, כפי שאמרו כאן מספר חברי כנסת, אבל אם מישהו רוצה להפסיד ספק, אפשר לכתוב: "או עלול לשמש בידי מקבלו או בידי אחר", ואז יהיה ברור שזה פכוון לפיסואציה מסויימת. אני פתייחם גם לאחר ולא רק למקבלו, כי יכול להיות גם שליח.

הייתי הולך לפי הגירסה הראשונה. זו גם הדרך בה הולך גלינוויל ויליאמס. די לכתוב "בידעו".

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מבין שאין התנגדות לכתוב בגירסה א' "בידעו" במקום "ביודעין" וכן אין התנגדות שבשורה האחרונה בפעיף קטן (ב) יבוא "פשע" במקום "הפשע". לי נראה שהמלה "עלול" המרחיבה קצת יותר את הענין, הולפת יותר את כוונת הפעיף. נצביע תחילה על שתי הגירסאות, כשבגירסה א' כתוב "בידעו" במקום "ביודעין".

ה צ ב ע ה

- 3 - בעד גירסה א'
- 3 - בעד גירסה ב'

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מציע שבהמשך הישיבה נצביע שוב על ענין זה ונכריע כאן בין שתי הגירסאות. נראה לי שאין טעם להעביר את ההכרעה בענין זה למליאת הכנסת.

נצביע עכשיו בשאלה אם להשתמש בביטוי "עלול לשמש" או לחזור לאמור בנוסח הכחול, היינו "עומד לשמש".

ש. פרידמן:

אני מציע להצביע עם על הצעתי לכתוב שהמקבל או חליפו עלולים להשתמש בו. בענין זה אני מקבל את התיקון של היועץ המשפטי לממשלה, לפיכך יישמש להתייחס לא רק למקבל אלא גם למי שבא במקומו.

פ. שמגר:

הנוסח שעליו דיברתי הוא: "עלול לשמש בידי מקבלו או בידי אחר".

היו"ר י. גולדשמידט:

אם כותבים "או בידי אחר" זה מרחיב את הפעיף יתר על המידה. יכול להיות שהאיש נותן את הכלי לבנו כדי שישחק בו או לחברו.

אם תתקבל גירסת "ביודעין", כל טענה אחרת מיותרת.

ס. שמגר:

מדוע מטתה ועדת המשנה מהנוסח הכחול וכתבה "עלול" במקום "עומד"?

ח. צדוק:

היו"ר י. גולדשמידט: כיוון שהסעיף בא לעזור בתפישת אדם החי בתוך כנופיה של עבריינים והעוזר להם בדברים שהם עושים, גם אם אינו יודע בדיוק מה העבירה הספציפית שהם מתכוונים לבצע באותו ערב או באותו לילה, חשבה ועדת המשנה שאין להכביד יותר מדי ולכן נראתה לה המלה "עלול" יותר מאשר המלה "עומד".

כהצעה כוללת אני מציע שברישה ייאסר "ביודעין" ובסיפה "עלול לשמש".

ח. צדוק:

א. אנקוריון: בתחילה גם אני הייתי בעד אותה הצעה, אלא שאחר-כך שכנע אותי חבר-הכנסת קלינגהופר שהמלה "עומד" מטריקסית יותר. המלה "עלול" כוללת כל מיני אפשרויות.

היו"ר י. גולדשמידט: אבל היועץ המשפטי לממשלה הסביר, שאם כותבים "עשוי" או "עלול", אין פירוש הדבר שהחפץ עצמו עשוי או עלול מטבעו לשמש לביצוע עבירה, אלא שתן החפץ הוא העלול לשמש לסטרה זו.

נצביע בפעם נוספת על גירסה א' האומרת "בידעו" ועל גירסה ב' האומרת "כשידע או היה עליו לדעת".

ה צ ב ע ה

גירסה א', לפיה ייש' לכתוב בסעיף 33א' (א) "בידעו", נתקבלה

כיוון שהיו הצעות לכתוב "עומד" במקום "עלול" נצביע על הצעת ועדת המשנה לכתוב

היו"ר י. גולדשמידט:

"עלול".

ה צ ב ע ה

ההצעה לאשר את הנוסח "עלול לשמש" - נתקבלה

המתייגות: לחבר-הכנסת י. ארידור.

סעיף 2

על סעיף 2 אין חולקים.

היו"ר י. גולדשמידט:

לאשר את סעיף 2.

הוחלט:

סעיף 3

סעיף זה קיבל צורה שונה מזו שהיתה לו בחוברת הכחולה וצריך לקרוא אותו יחד עם

היו"ר י. גולדשמידט:

סעיף 19, המדבר על עבירות מרמה ועושק.

בם כיום יש שורה של סעיפים מקבילים בנושא האיום והסחיטה. סעיף 100 דן באיום בפעמי

ס. שמגר:

אלימות - נוסחו מובא כאן בדברי ההסבר - ויש הוראות בסוגיה זו בחוק מרמה, סחיטה ועושק. בוועדת המשנה ניסינו לרכז את הדברים באופן כזה שלא תהיה כפילות, היינו שלא יופיעו דברים פעמיים כפי שהם מופיעים היום. החלטנו לצמצם את סעיף 100 לאיום בפגיעה בגופו או ברכושו של אדם או של אדם אחר בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו. אתם ודאי ששים לב לכך שהשטטנו כאן את ענין הפגיעה בכבודו שהוזכרה בחוברת הכחולה. ועדת המשנה צמצמה את סעיף 100 רק לפגיעה בגוף או ברכוש. הייתי אומר שזו תופעת האיום השגרתית של הרחוב שאנו נתקלים בה. הענין נהיה פשוט יותר בלי הקזואיסטיקה הכלולה היום בסעיף, כשמדובר על כוונות מיוחדות שרוצים להשיג על-ידי האיום, והאיום שמבקשים להשיג על-ידי תוצאות מוחשיות יובא כולו בסעיפים 11 ו-12 לחוק לתיקון דיני העונשין (עבירות)

ס. שמגר:

מרמה, פחיטה ועושק), תשכ"ג-1973, כפי שהמוצע לתקן אותם בפעיה 19 לנוסח הלבן. בפעיה 19(1) המתקן את פעיה 11 כתוב: "המשתמש שלו כדין בכח כדי להניע אדם לעשות מעשה - זה המצב הבסיסי - או כדי שיימנע ממעשה שהוא רשאי לעשותו, דינו - מאסר שבע שנים". הביא השימוש בכוח לידי עשיית המעשה או המחדל, דינו - מאסר תשע שנים". בפעיה קטן (ב) באותו פעיה מוצע לכתוב: "לענין פעיה זה, דין המאכיל או המסקה פמים או משקעות מסכרים כדין המשתמש בכוח". כל זה לקוח מהנוסח הקיים, ורק המבנה הפנימי השתנה. פעיה 12 דן בפחיטה ואיומים והוא אומר: "(א) המאיים על אדם, בכתב או בעל פה, בפגיעה או בהיזק שלא כדין בגופו, לשמו הטוב או לרכושו, שלו או של אדם אחר, אם לא יעשה מעשה, או אם לא יימנע ממעשה שהוא רשאי לעשותו, דינו...". זה שילוב של חלק מפעיה 100 הקיים עם פעיה 12 הקיים. גם פעיה 12(ב) המוצע אינו אלא חזרה על הקיים.

בסיכומו של דבר יש החסרה בעונש על האיום. יש ריכוז של כל האיומים והפחיתות שמבוקש להשיג על-ידם תוצאה מוחשית בחוק בדבר מרמה, פחיטה ועושק, והאיום ללא תוצאות וכוונות לוואי נשאר בפעיה 100, כשהמאסר הצמוד לו הוא לתקופה של שלוש שנים. גם היום זה עוון על-פני הנוסח של פעיה 100.

י. ארידור: בפעיה 100 המוצע יש יתר ויש חסר. על-ידי שהשטמו את האלמנט של הכוונה "להביא לידי כך שהאדם יעשה מעשה שאין הוא רוצה לעשותו או יימנע ממעשה שהוא רשאי לעשותו" - אנו הופכים לעבירה פלילית כל דרישה חוקית המלווה באזהרה שיהיו לה תוצאות מוחשיות. נביח שאדם אומר לרעהו: אם לא תעשה מה שאתה חייב לעשות לפי החוק, אסיל עיקול על רכושך.

י. קרפ: - שלא כדין.

י. ארידור: לא כתוב "שלא כדין" ולא הייתי אומר שזה טוב מאליו. כיום כתוב בפעיה 100(ג) הקיים: "והוא מתכוון במעשה זה להביא לידי כך שאיזה אדם יעשה מעשה שהוא אינו מחוייב על-פני החוק לעשותו". כלומר, אלמנט זה של מעשה שלא כדין נכלל על-פני המלים האלה.

ס. שמגר: אדם יכול במרלולטר לרעהו לשאם לא יעשה... לעולה מסויימת הוא יפנה לבית המשפט ויבקש להטיל עיקול.

י. ארידור: אבל הפייג בפעיה 100(ג) הקיים מונע הפיכת האיום הזה לעבירה, וברגע שאנו מבטלים את פעיה 100(ג) ברור שתהיה השוואה של הפעיה החדש עם פעיה 100(ג) הנמחק. כך יוצא שפחילים את הפעיה גם על אדם הדורש בתום לב כסף ואופר שאם לא יינתן לו הכסף יוציא צו מניעה נגד האיש שלא ייצא מהארץ. זה נעשה בכוונה להפחיד, כי כל איום בה להפחיד מפני תוצאת האיום. יש גם איומים המטילים פחד באופן חוקי. לכן נראה לי שהרחבת פעיה זה באופן שאי-אפשר לעמוד בו.

מצד אחר, יש כאן חסר. מדוע האיום - וברגע זה אני מדבר רק על האיום הנלתי חוקי והבלתי שביד - צריך להיות רק איום לפגיעה בגופו או ברכושו של אדם? האם איננו יכולים לתאר לעצמנו גם איום די אפקטיבי שאינו איום בפגיעה ברכוש או בגופו של אדם? אפשר, למשל, לאיים על אדם בפיתוריו מעבודתו. אני מדבר כרגע על מה שכתוב בפעיה 100 המוצע. אני רואה שגם בפעיה 19 לא נכלל-האיים בפיתורים מעבודה.

הינו"ר י. גולדשמידט: אם אין זה איום בפגיעה ברכוש או בגוף, איזה איום הוא זה?

י. ארידור: זה יכול להיות איום בנזק. האיום בפיתורים מעבודה הוא דבר מאד מאד ריאלי. נתקלנו באיומים, שאם אנשים לא יתפטרו פרשימת מועדים מסויימת, יפוטרו מעבודתם, ודבר זה אינו מהווה עבירה פלילית לא לפי הנוסח הקיים ולא לפי הנוסח המוצע. לפי חוק הבחירות להסתדרות אין זה מהווה עבירה פלילית,

י. ארידור:

ואני יכול לפרט מקרים בהם איימו על אנשים שיפוטרו מעבודתם. היו איומים כאלה, והעובדה שאינם אפקטיביים בדרך-כלל אינה הופכת אותם למעשים כשרים. יש מקרים בהם איומים אלה היו אפקטיביים ואנשים התפטרו מרשימת מועמדים. יתרה מזאת - יכול להיות איום שאנשים לא יקודו מעבודתם בגלל צורת הצבעתם או הגשת מועמדותם.

פ. שמגר: אני מפנה את תשומת לבך לפעיק 12 לחוק בדבר עבירות מרמה, פחיתות ועושה.

י. ארידור:

אבל זה צריך להיות קשור למוצאה של פגיעה ברכוש, בגוף או בשם הטוב, וכאשר שאימים על אדם שיפטר אותו אין פוגעים לא בגופו, לא ברכושו ולא בשמו הטוב.

היו"ר י. גולדשמידט:

בפעיק 12 כתוב שאימים עליו כהיזק.

י. ארידור:

אבל התוצאה של האיום אינה פגיעה ברכוש, בגוף או בשם הטוב. לכן פה שצריך לכתוב אם אדם שאימים בנוזק כלשהו, אבל זה חוקי, אין זאת עבירה פלילית. צריך גם לתקן את הגדרתהשוליים, כי האיומים האפקטיביים אינם דווקא איומים במעשי אלימות. אלה האיומים השגרתיים של העולם התחתון, אבל איומים שאינם של העולם התחתון אלא של אנשים הרואים את עצמם כשומרי חוק והם עדיין מאיימים - אינם דווקא איומים במעשי אלימות.

ב. הלוי:

חלק מהדברים שרציתי לומר נאמרו כבר על-ידי חבר-הכנסת ארידור. כמובן, הערת השוליים אינה מתאימה למעיק המתוקן. אפשר לכתוב בהערת השוליים: "איום או איומים", ובכל אופן אין לדבר על מעשי אלימות סתם.

אני חושב שהמנסחים השמיטו פסיק אחרי המלה ברכושו. בחוברת הכחולה היה פסיק במקום זה, ואם לא יוחזר למקומו אפשר יהיה לפרש שהכוונה רק לפגיעה ברכושו של אדם אחר, ולא בגופו. צריך לכתוב את הדבר במפורש או להסתפק בהוספת פסיק, אם אתם חושבים שדי בכך.

אני מבקש הסבר מדוע הושמטו המלים "לשמו הטוב" הפופינות. בפעיק 100 לחוק הקיים. בפעיק 100 (ג) לחוק הקיים כתוב: "המאיים על אדם אחר בנוזק לגופו או לשמו הטוב או לרכושו, או לגופו או לשמו הטוב של כל אדם שאדם אחר זה מעוניין בו". זה יכול להיות דווקא איום בפגיעה בשמו הטוב של אדם, של אשתו או של ילדיו. אינני יודע אם זה היה מוצדק לוותר על המלים "אדם אחר זה מעוניין בו". ייתכן שאמנם יש מקום לוותר על מלים אלה, כי אם לא מדובר על אדם שהאיש מעוניין בו האיום אינו אפקטיבי. אולם אין זו שאלה קרדינאלית. מה שאני מבקש לדעת הוא רק מדוע מדובר בפגיעה ברכוש או בגוף ולא מדובר בפגיעה בשם הטוב. בנוסח הכחול כתוב "בכבודו" במקום "בשם הטוב". מדוע השמיטה ועדת המשנה את המלה "בכבודו"? אם אין סיבה משכנעת להשמיטה זו, אני מציע להחזיר את המלה שהושמטה. כן מציע אני לכלול גם כל נזק אחר, כפי שמציע חבר-הכנסת ארידור.

פ. שמגר:

אשר להערה בדבר איום בנקטית הליכים משפטיים לצורותיהם השונות, יצאנו מהנחה שהכוונה לאיום שלא כדין, ולא להעלאת טענה כחוק בלבד של הליכים משפטיים. אולם לא אתנגד שייכתב: "המאיים על אדם בכל דרך שהיא בפגיעה שלא כדין בגופו...". כי זאת כוונתנו. כמובן, צריך לבוא פסיק אחרי המלה "ברכושו", כפי שהעיר חבר-הכנסת הלוי.

הושמעה הערה בקשר להוספת איומים שאינם קשורים דווקא בפגיעה ברכוש או בגוף. האיום האחד שעליו דובר הוא איום בפגיעה בכבודו של אדם. לפי מיטב זכרוני השמטנו את הדבר בעקבות הדיון בוועדת המשנה בו נאמר, שלא כל איום נגד אדם שיפדסמו עליו פדסום מסויים צריך להיות כגוד עבירה, אך כיוון שההצעה הכחולה כללה את הניטוי "כבודו" אני מוכן להשאיר אותו. הטענה שהושמעה בוועדת המשנה היתה, שאם אומרים

מ. שמגר:

לאדם כי יפרסמו עליו פרסום זה או אחר, וזה לא קשור לסחיטה שעליה מדובר בסעיפים 11-12, אלא סאיימים עליו באופן סתמי, אין זה צריך להיכלל כאן.

ב. הלני: מה באשר להערת חבר-הכנסת ארידור בקשר לפיטורין מעבודה?

מ. שמגר: פגיעה ברכושו של מישהו זו, לדעתי, גם פגיעה בפרנסתו ובכל מה ששייך לו.

י. ארידור: האם מר שמגר יהיה מוכן להסתמך על הודעה זו כשאתן לו רשימה של מקרים בהם איימו

על אנשים בפיטורין?

מ. שמגר: אם אתה מתכוון לכך שתגיש לי חומר לעיון, אני תמיד מוכן לקבל חומר כזה.

י. ארידור: אני מציע להבהיר עניין זה.

מ. שמגר: אני מציע שנדבר על זה בסעיף 12. מה שכתוב בסעיף 100(ג) הקיים אינו כתוב בסעיף שלפנינו, אלא זה עובר לסעיף 12.

היור' י. גולדשמידט: אם יש ספק שאיום מהסוג שהוזכר, היינו איום לפגוע במעמדו המקצועי של אדם, אמנם כלול בסעיף, אני בעד זה שנכלול אותו, אולם המקום לרונן בכך הוא סעיף 12, ולא הסעיף שלפנינו. אם אדם הוא מוכן, יכולים לאיים עליו שיקחו ממנו את לקוחותיו. זה יכול לחול אפילו על בעל מקצוע חופשי. אם כן, אני בעד הבהרת דבר זה, אלא שאיני בטוח שזה צריך להיכלל בסעיף קצר זה. מטום כך גם לא הייתי מציע לשנות את הערת השוליים, כי הערת השוליים היא העתק של הנוסח הקיים כיום והיא מבטאת את מגמת הסעיף.

י. ארידור: לא הייתי מבדיל בין הרישא של סעיף 12 לבין סעיף 100, כי אפילו מבחינת העונש לא הבחינה ועדת המשנה בין שני אלה. אם יש תוצאה מסויימת לאיום, הרי זה חמור יותר, ואז איני מתנגד שעל ההחמרה ידובר בסעיף 12. אבל כפי שאמר היועץ המשפטי לממשלה יש איום בסיסי, ובאיום הבסיסי אסור לנו להבחין בסוג הנזק, כי זה מעורר ספיקות אם המלים "פגיעה ברכוש" כוללות למשל, איום שיקחו מאדם את לקוחותיו. הייתי משתמש אף במלה בעלת משמעות רחבה יותר מאשר "פרנסתו". הייתי מתייחס לכל נזק, ובשבילי הקריטריון של העבירה הוא איום שלא כדין. כך יודע אני שהמחוקק מגן על האנשים בלי להבדיל בין סוגי האיום שלא כדין.

י. קורן: יש הפחדה לשמה ויש הפחדה כדי ליצור מחדל, וצריך להבחין בין שני אלה. יש הבדל גם בעונש. סעיף 12 מדבר על הפחדה שיש בה יותר מאשר סתם שובבות. הכוונה להפחדה מכוונת הבאה למנוע משהו. החוק הפלילי מצא פתרון להפחדה, להקנסה או הסרדה. אני מבקש שהיועץ המשפטי לממשלה יבהיר לנו אם סעיף 100 אינו יוצר חלל מסויים, כי אם מבטחים את העניין בצורה כללית זה כאילו מסכל את הסתדה-ההניעה את המחוקק להציע את התיקונים. השאלה היא אם אין צורך בהשלמה.

ב. ארזי: סעיף זה הוא די חמור, כי יכולות להיות נסיבות שונות. אפשר שאדם לא רק יאיים ויפחיד, אלא גם יבצע את הדבר, ואז יעבור ודאי עבירה חמורה. אולם תיתכן גם סיטואציה בה אדם מפחיד גם אקדח צעצוע, ואז ודאי שבזה אינו יכול לבצע שום דבר.

ב. הלני: בצעצוע כזה הלא הצליחו לחסוף מטום.

ג. ארזי:

לכן אני מציע להוסיף אחרי המלים: "לכל דרך שהיא" את המלים: "בנסיבות שסביר היה להניח שהאיום הזה יבוצע". כך אנו מוסיפים קריטריון. בסעיף 100(א)(1) בחוברת הכחולה היה כתוב: "או להקניטו". הקנטה היא דבר מאד סובייקטיבי. אם אדם צועק על מישהו, זה האחרון יכול לטעון שהוא הקניט אותו. האם די בכך לענייננו? והרי העונש הנקבע כאן, שלוש שנות מאסר, הוא עונש די רציני. לכן העליתי הצעה זו גם בוועדת המשנה. אם התקבל כאן, מה טוב, ואם לאו, אשקול אם להסתייג.

א. ידין:

ברצוני להציע הצעה אחרת בעקבות הדיון הזה. מה שאנו רוצים להילחם בו במסגרת זו, בניגוד לחוק בדבר סרמה, סחיטה ועושק, זה מה שנקרא האיום המצוי. אני מציע לא לשנות את הערת השוליים בסעיף 100, כי האיום העיקרי הוא אמנם איום במעשי אלימות, כגון שאדם מאיים על מישהו שיסבור לו את העצמות. הצעתי היא: "המאיים על אדם במעשי אלימות או בפגיעה אחרת שלא כדין בכוונה להפחידו או להקניטו, דינו - מאסר שנתיים". אני מציע לקבוע כאן מאסר של שנתיים, כדי להבדיל ענין זה מהמסגרת העונשית של סרמה וסחיטה, אולם לא זה העיקר. העיקר הוא שבהצעה זו איני מתייחס לא לרכוש, לא לגוף ולא לכבודו של אדם, אלא רק לאיום על אדם במעשי אלימות או בפגיעה אחרת שלא כדין בכוונה להפחידו או להקניטו. איני מזכיר את כל המוסנסטים האלה של רכוש, גוף וכבוד.

ס. שמגר:

- אם כי הם כלולים.

א. ידין:

מובן שהם כלולים, כי מעשי אלימות יכולים להיות מכוונים נגד כל מיני אובייקטים. אף לא אמרתי שהפגיעה צריכה להיות באדם שמאיימים עליו. אפשר גם לאיים על אדם בכך שיסבירו את עצמותיה של אשתו, ולא שלו. זה גם כן בגדר איום עליו.

היו"ר י. גולדשמידט:

בוועדת המשנה קיבלנו את ההצעה שסעיף 3 המחליף את סעיף 100 יקבע את העבירה של איום במעשי אלימות, בו בזמן שאלמנטים אחרים בסעיף 100 לחוק הקיים ימצאו את מקומם במקום אחר, ואלמנטים אלה עדין יבואו לדיון בוועדה בשלב מאוחר יותר. אני חושב שטוב להשאיר את המלים "שלו או של אדם אחר", כי האיום מתייחס פעמים רבות לבני המשפחה, שבגינם אפשר להפחיד אדם לא פחות מאשר בגינו. פרופ' ידין אמר שאיום זה כלול באיום על האדם עצמו, אך אם מלים אלה מוסיפות לבהירות הענין, אני בעד השארתן. לפי הצעת ועדת המשנה אין לערב איום זה אם האיום של סחיטה, ואם כן, יש להשאיר גם את כותרת השוליים כמו שהיא. חלק ניכר מההצעות בקשר לסעיף זה מטשטשות את הגבול בין סעיף 3 לבין סעיף 9 לנוסח הלבן, ולא לכך התכוונו.

ג. הלוי:

אני מסכים להערת היושב ראש שיש להשאיר את המלים "שלו או של אדם אחר". אני מציע בכל זאת לכלול את המלה "כבודו", כמו בחוברת הכחולה. אני גם מצטרף להצעת חבר-הכנסת ארידור שמלבד גוף, רכוש ושם טוב או כבוד יש להתייחס לדבר נוסף, אם כי איני יודע איך לנסח אותו ברגע זה. אולי יש להוסיף את המלים "או בנזק אחר" כפי שאמר חבר-הכנסת ארידור. מלים אלה אמנם מעורפלות במקצת, אך אינן מעורפלות יותר מהצעת פרופ' ידין לכתוב "במעשי אלימות או בפגיעה אחרת שלא כדין", בלי לפרט במה פוגעים. ייתכן שגם המלים "או בנזק אחר" אינן מתאימות ביותר לענין זה, אולם מכל מקום הכוונה להוסיף אובייקט רביעי שאינו כלול בגוף, בשם טוב וברכוש. כדוגמה לאותו אובייקט רביעי שיש להוסיף, דובר כאן על מעמדו של האיש, על פרנסתו, על איום בהתפטרות. זו פגיעה בערך כלשהו, בזכות שלו. אולי אפשר לכתוב: "פגיעה שלא כדין בגופו, בשמו הטוב, ברכושו או בזכויותיו".

י. ארידור:

אני מציע לכתוב: "פגיעה שלא כדין בגופו, ברכושו, בכבודו או בפרנסתו", ולחילופין - "המאיים על הזרלת. בגנימת נזק שלא כדין". אני עדין לא כותב "נזק" אינה משתלבת היטב עם ענין הפגיעה, אבל אני רק מבטא את הרעיון ואיני מנסח את הדברים.

היו"ר י. גולדשמידט:
אנו צריכים להכריע אם להוסיף את המלים
"שלא כדין", כדי שיהיה ברור כי הודעה
של אדם שהיא עשוי להשתמש באמצעים חוקיים אינה בגדר איום. לדעתי, אין
צורך בתוספת זו, אך אם היועץ המשפטי לממשלה מסכים שאינה מזיקה, וזה
מניח את דעת המציע, לא אתנגד לתוספת זו.

הו"חלט:
בסעיף 3, המחליף את סעיף 100 לפקודה,
"ייוספו המלים, שלא כדין" אחרי המלה
"בפגיעה".

היו"ר י. גולדשמידט:
היתה הצעה לכלול את המלה "כבודו" או
"שמו הטוב".

מ. שמגר:
אני רואה שמר שלי אישר את השימוש בניסוח
"שמו הטוב".

היו"ר י. גולדשמידט:
נצביע על הצעה זו.

ה צ ב ע ה

ההצעה להוסיף את הביטוי "שמו הטוב" בסעיף 3,
המחליף את סעיף 100 לפקודה, נתקבלה.

היו"ר י. גולדשמידט:
הועלתה הצעה לכלול בסעיף, נוסף לדברים
המנויים בו, גם פרנסתו של אדם.

ב. הלוי:
או זכויותיו. אינני יודע איך לגסח זאת.

י. ארידור:
אני מציע לכתוב "פרנסתו או משלח-ידו".

היו"ר י. גולדשמידט:
אין ספק שיכולים לאיים על אדם גם
בפגיעה שאינה פגיעה בגוף. המלה "זכויותיו"
מרחיבה את העניין יתר על המידה. אולי נכתוב "מעמדו".

ד. ארזי:
אני מוכן להצטרף להצעה לכתוב "משלח-ידו",
בלי לכתוב "פרנסתו". משלח-יד כולל גם
פרנסה.

י. קרפ:
משלח-יד זה סוג עיסוק.

מ. שמגר:
אם כן, עדיף לכתוב "פרנסתו".

היו"ר י. גולדשמידט:
אם כן, נצביע על ההצעה להוסיף "או
בפרנסתו".

ה צ ב ע ה

ההצעה להוסיף בסעיף 3 את המלים "או בפרנסתו" - נתקבלה

היו"ר י. גולדשמידט:
אנו משאירים בסעיף את המלים "שלו או
של אדם אחר" ומוסיפים פסיק לפנייהן, כפי
שהציע חבר-הכנסת הלוי. בעקבות השינויים שנתקבלו נראה לי שיש לשנות
גם את כותרת השוליים, כי מדובר בסעיף לא רק במעשי אלימות, אלא גם
באיום בדברים אחרים.

ח. צדוק:
אפשר לכתוב בכותרת השוליים: "איום
בפגיעה".

מ. שמגר:
או "איום".

ח. צדוק:
אם מאיימים על מישהו שיחטפו אותו או
את אחד מבני משפחתו, האם זה ברור שזו

פגיעה בגופו של אדם?

ב. הלוי: אם כן, צריך להוסיף בסעיף 3 גם: "או חירותו".

ד. ארזי: אני מבקש שבצניע גם על הצעתי להוסיף את המלים "בנסיבות שהיה סביר להניח שהאיום הזה יבוצע".

ס. שמגר: תוספת זו תרבה הידיעות בבית המשפט, כי בכל מעשה איום ההגנה העיקרית תהיה שהנסיבות היו כאלה שלא היה צריך לקחת את האיום כרצינות. האיומים בעולם התחתון נעשים ממילא בצורה מוסורית. אם אנשים מסוג זה באים לגבות כספים ממישהו, אין הם מאיימים עליו בפירוש אלא אומרים לו, למשל: "איזה ילדים נחמדים יש לך. תיזהר כשהם הולכים ברחוב". תוספת זו רק תשטש את האישום.

היו"ר י. גולדשמידט: ועדת המשנה גם לא קיבלה הצעה זו. האם יש תמיכה ברעיון שהביע חבר-הכנסת ארזי? אני רואה שאין תמיכה.

ב. הלוי: האם המלים "בכל דרך שהיא" אינן מיותרות? אני מציע להסתפק במלים "המאיים על אדם בפגיעה שלא כדין".

ס. שמגר: הייתי משאיר מלים אלה דווקא לאור הדוגמה האחרונה שנחתי בה מדובר על איום מוסווה.

חבר-הכנסת צדוק הזכיר מקרה של חטיפה. אחד החלקים בחוק הפלילי הוא "offence against liberty" וחלק זה ייקרא: "עבירות נגד הגוף".

י. קרפ: - "עבירות כלפי גופו של אדם".

ח. צדוק: אינני בטוח שכלל כאן איום בחטיפה או איום שלא יתנו לאדם לצאת מביתו.

י. ארידור: זו פגיעה בחופש הגוף.

ח. צדוק: הייתי כותב כאן "פגיעה בחירותו האישית", או משהו מעין זה.

היו"ר י. גולדשמידט: נצביע על ההצעה להוסיף על יתר הפרטים המאוזכרים בסעיף 3 גם חירותו של אדם.

ה צ ב ע ה

ההצעה להוסיף בסעיף 3 את האלמנט: "חירותו של אדם" - נתקבלה

היו"ר י. גולדשמידט: בזה אישרנו את סעיף 3 עם התקופים שנתקבלו ואנו עוברים לסעיפים 4-5-6.

סעיפים 4-5-6

ס. שמגר: סעיפים 4-5-6 אינם אלא סעיפים בלתי נפרדים לריכוז ההוראות בסעיף אחד, בסעיף 9, שידול לעדות שקר, ונמחקו חלק מסעיף 118 ולכן נמחק בסעיף 4 הקטע בדבר סעיפים 121 ו-121א' לפקודה.

היו"ר י. גולדשמידט: ועדת המשנה קיבלה סעיפים אלה, ואם אין הערות, אנחנו יכולים לאשר אותם.

הוחלט: לאשר סעיפים 4-5-6.

סעיף 7

מ. שמגר:

איחדנו את הרישה של סעיף 124 עם סעיף 123. סעיף 123 לחוק הפלילי הקיים דן ב-"FALSE INFORMATION", ידיעות כוזבות. בחוברת הכחולה הוצע למחוק את המלה "בכתב" כדי שתהיה התייחסות לכל מסירת ידיעה כוזבת, גם אם היא בעל-פה. במקביל לכך תיקנו את סעיף 124 הדן בשיבוש עשיית משפט. לפי ההצעה הכחולה כלל סעיף 124 שני חלקים: החלק הראשון הוא: "המגולל בסקר על פלוני אשמה בעבירה, או העושה כל דבר אחר כדי לשבש עשיית משפט". הכוונה הייתה להפרעה לחקירות פליליות, להוצאה לפועל של הוראות בית משפט או למשפט עצמו. הורעה החליטה למזג את סעיף 123 בדבר מסירת ידיעות כוזבות עם החלק הראשון של סעיף 124 המדבר על גלילה, כי היא אסרה שזו אותה סוגיה, ומכאן הנוסח של סעיף 123 הפותח במלים: "המגולל ביודעין על פלוני". לאחד סכן בא סעיף 124 ופותח במלים "העושה דבר במטרה לשבש עשיית משפט". כל מה שנוגע להפרעות להליכים לסוגיהם מרוכז כעת בסעיף 124, וכל מה שמתייחס להאשמות שווא, להאשמות שקר, לאדם המגולל על פלוני אשמת שווא - מרוכז בסעיף 123.

י. ארידור:

מה הסיבה להבדלה זו בין לחטא לבין מה שאיננו חטא? הרי חטאים אין כמעט.

מ. שמגר:

זה הנוסח הקיים, ולא שינינו אותו.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני דק רוצה להפנות את תשומת לבכם לכך שוועדת המשנה אישרה את מחיקת המלה

"בכתב" בסעיף 123, כפי שהוצע בחוברת הכחולה.

י. ארידור:

זה הגיוני.

למה כתוב "פלוני" ולא "אדם"? יש הבדל משפטי בין שני המונחים האלה. המונח "אדם" רחב יותר מאשר "פלוני", כי "פלוני" אינו כולל חברה, למשל, אך "אדם" כולל חברה.

מ. שמגר:

מדוע אתה סבור ש"פלוני" אינו כולל חברה?

י. ארידור:

כי ל"פלוני" אין הגדרה בפקודת הפרשנות.

א. יריין:

אפשר לכתוב "המאיים על אדם".

ח. צדוק:

אבל צריך להיות ברור שמדובר באדם מסויים. המונח "פלוני" מבהיר שזה מוכרח להיות

סישהו מסויים.

י. ארידור:

אפשר לכתוב "על אדם פלוני".

מ. שמגר:

אני חושב שההצעה בקשר לחטא נכונה.

ח. צדוק:

איך מגוללים אשמת שווא?

מ. שמגר:

למעשה סעיף 123 צריך להתחיל במלים: "המוטר לשוטר או למי שמוסמך להגיש תביעה פלילית ידיעה על עבירה כשהוא יודע שהידיעה כוזבת", ואילו הרישה לקוחה מסעיף 124. אם אדם אומר שנוצעה פריצה בביתו לסרות שלא בוצעה פריצה כזאת, הרי הוא מגולל ביודעין אשמת שווא.

א. יריין:

נוסף לשינוי בעריכה מביאה העברת הרישה של סעיף 124 לסעיף 123 לשתי תוצאות מהותיות חשובות: קודם כל העונש גדל משלוש שנות מאסר לחמש שנות מאסר, כי חטא כמעט לא קיים. אם כן, העונש העיקרי הוא חמש שנות מאסר, שעה שלו היה נשאר ענין המגולל בסעיף 124 היה העונש שלוש שנות מאסר. שנית, מדובר בסעיף 124 על כך שאדם מגולל אשמה במטרה לשבש עשיית משפט, בעוד שבסעיף 123 מנותק ענין זה מהמגמה לשבש עשיית משפט.

ח. צדוק:

המסקנה המבוקשת היא להחזיר את ענין המגולל למקומן. לחוק את המלה "בכתב" ולהוציא את ענין החטא מהסעיף. איני רוצה לבטל אלמנט זה של שיבוש הליכי הצדק. כיום אם אדם אומר בחברה על מישהו שהוא עבר עבירה, זה ענין של חוק לשון הרע ולא של סעיף 123, כי זה לא נאמר לשוטר, לפרקליטות או לירעף המשפטי למסשלה, ולא ענין של סעיף 124, מפני שזה לא נאמר מתוך כוונה לשבש את הליכי המשפט. על-ידי שאנו מעבירים את הדישה של סעיף 124 לסעיף 123 אנו מנתקים את הענין מהכוונה לשבש את הליכי המשפט והרפכים אמירה סתמית שמישהו פשע לעבירה במסגרת הסעיפים האלה. אם כן, אין זה רק ענין של העתקת חלק מסויים מסעיף לסעיף, אלא זו תוספת.

ג. ארידור:

זה שינוי המהות של העבירה.

ס. שמגר:

הייתי אומר שהנקודה המרכזית בענין ידיעות כוזבות היא: "המוסר לשוטר או למי שמוסמך להגיש תביעה פלילית ידיעה על עבירה כשהוא יודע שהידיעה כוזבת". זה הסעיף העיקרי. אשר למלים "המגולל ביודעין על פלוני אשמת שווא בעבירה", זאת רק אחת האפשרויות הפתוחות של מסירת ידיעה כוזבת. היא יכולה להתייחס לפלוני והיא יכולה להתייחס לעבירה. לדעתי, הדישה אינה נחוצה.

י. קרפ:

אבל הענין הוא שמגוללים על-ידי מעשה, לא על-ידי הודעה.

ח. צדוק:

אף זה ענין יהיה כלול במסגרת העושה מעשה במטרה לשבש עשיית משפט.

ס. שמגר:

אם זה לובש צורה של מעשה, כפי שאומרת גב' קרפ, הרי זה ענין לסעיף 124, ואם זו

הודעה, זה ענין לסעיף 123.

ב. הלוי:

על כל פנים אפשר להוציא רישה זו מסעיף 123, ובסעיף 124 נראה אם יש מקום לחזור לנוסח הכחול או להשמיט את ענין המגולל.

ח. צדוק:

אני מבין שיש הסכמה להשאיר את סעיף 123 כפי שהוא מופיע בחוברת הכחולה ולבטל את האבחנה בין חטא לבין סוג אחר של עבירות.

ס. שמגר:

הצענו רק להתחיל את סעיף 123 במלים "המוסר לשוטר", אך אם כבר כותבים את הסעיף מחדש אולי אין זה אלגנטי להשאיר בסעיף את ענין החטא.

ח. צדוק:

מה שמפריע לי הוא רק שמישהו עלול לפרש שהמחוקק הקל בעבירה זאת ומתייחס אליה בפחות חומרה, כי פעם היה העונש עליה מאסר של חמש שנים.

ב. הלוי:

אם כן, נשאיר את ענין החטא במקומו. מה זה מפריע? אני מציע לחזור לנוסח הכחול של סעיף 123, כלומר, להסתפק רק במחיקת המלה "בכתב".

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מפנה את תשומת לבכם לסעיף 123 הקיים, כפי שהוא מופיע בדברי ההסבר להצעת החוק. סעיף 123 תקיים הוא סעיף ארוך המורכב משני סעיפי משנה.

ב. הלוי:

אולי נכתוב "על עבירה שאינה חטא". לפי הצעה זו לא יקבע עונש על חטא, ויישאר עונש מאסר של חמש שנים על עוון ופשע.

היו"ר י. גולדשמידט:

א. ידין:

בסעיף 124 אנו מציעים עונש מאסר של שלוש שנים, וזה ייראה קצת משונה שאנו קובעים עונש מאסר של חמש שנים בסעיף 123. מה ההבדל בין שני הסעיפים? לפי סעיף 124 דרושה כוונה לשבש עשיית משפט, ואם מוכחת כוונה כזאת, העונש הוא שלוש שנות מאסר. הרבותא של סעיף 123 היא שאין צורך להוכיח כוונה כזאת, אלא די בעצם העובדה שאדם מסר ידיעה כוזבת לשוטרי כדי לקבל עונש של חמש שנות מאסר. בסעיף 123 אמנם לא נדרש להוכיח כוונה כזאת, אך מצד אחר גם לא נדרש שום דבר אחר במקום זה, ואפילו כתוב בסוף הסעיף: "אין נפקא מיניה אם הוגשה תביעה פלילית בעקבות האשמה או הידיעה ואם לאו". כלומר, לא נדרשת כאן שום תוצאה. נראה לי שבשני המסעיפים צריכה להיות אותה מטרה עונשית, כי קשה להבין מדוע העונש חמור יותר בסעיף 123. זו אותה מידה של חומרה, אלא שהאלמנטים שונים בשני הסעיפים.

מ. שמגר:

אני כשלעצמי הייתי משאיר בסעיף 123 עונש מאסר של חמש שנים. אם יימחק ענין החטא מסעיף 123 יתקבל דבר משונה, היינו שמתור למסור ידיעה כוזבת למשטרה על חטא.

נ. הלוי:

לא שזה מותר, אלא שהמחוקק אינו קובע עונש על זה, כי הדבר לא קורה במציאות. אין זה כדאי לאיים בעונש של חמש שנות מאסר לגבי משהו שאינו קורה.

י. ארידור:

הועלה כאן החשש שתהיה פרשנות לגבי הקטנת העונש. האם היועץ המשפטי לממשלה אמנם מעוניין שדברים אלה יבואו לבית המשפט המחוזי?

מ. שמגר:

היום גדונים עניינים אלה בבית המשפט המחוזי. נכון שבית משפט שלום יכול לדון בכך במהירות רבה יותר, אבל הענין הוא שהעונש הקבוע עכשיו בחוק הוא חמש שנות מאסר וכיצד אפשר להיה להסביר את ההקלה בעונש?

י. ארידור:

אפשר לצמצם את עונש המאסר לשלוש שנים, ויושב הראש יאמר, על דעת הוועדה, שהמטרה היתה להעביר את הענין לבית משפט שלום.

ח. צדוק:

האבחנה בין חטא ובין עבירות אחרות אינה נראית לי, ואם כבר עושים אבחנה כזאת, אולי היה סביר יותר להבחין בין עורבות ובין פשעים. אולם אני מציע שנקבע עונש אחיד ולא ניכנס לאבחנה זו. מבחינה מעשית אין זה איכפת לי אם העונש יהיה שלוש שנות מאסר או חמש שנות מאסר. אם יוצא ענין החטא לחלוטין מטסגרת זו, איננו חושב שייפגע משהו מבחינה מעשית, כי איני יכול להעלות על הדעת שלפי סעיף זה יובא למשפט אדם שסיפר איזה סיפור על חטא שחטא מישהו אחר. בכלל תחום החטאים מצומצם ביותר, ובמידה שהוא קיים בחוק הפלילי אין הוא ענין למשטרה, ליועץ המשפטי או לפרקליטות. זה יותר בתחום יחסי שכנים וכיוצא בזה. האבחנה בין חטאים ובין סוגי עבירות אחרות נראית לי לגמרי מלאכותית.

ג. ארזי:

כל מה שנתבקשנו לעשות הוא למחוק את המלה "בכתב", ואני מציע שלא נעשה בסעיף זה שום ניתוחים נוספים מלבד מחיקת מלה זו. אם להתחיל בהכנסת שינויים, הרי אפשר להכניס שינויים בכל החוק הפלילי. אם חיינו עם סעיף זה מ-1936 ועד עתה, אני מציע להשאירו כמות שהוא.

י. ארידור:

יש לי הצעה שאם תזכה לתמיכה מה טוב, ואם לאו, לא אעמוד על כך שהוועדה תצביע עליה. אולי נבטל את האבחנה בין חטא ובין עוון, נשאיר רק עוון ונקבע לגביו עונש מאסר של שלוש שנים, ועל-ידי כך נעביר את הענין לבית משפט שלום, בלי שזה יתפרש כנסיגה מהמדיניות המשפטית הקיימת, ולענין פשעי-משאיר עונש מאסר של חמש שנים. כך נבדיל בין עוון ופשע.

ג. ארזי:

להצעה זו אני יכול להסכים.

היו"ר י. גולדשמידט:

אם כן, אנו מסכמים שהשורה הראשונה של סעיף 123 תימחק, והמשך הסעיף נשאר אלא שאנו מנסחים אותו כך, שאם היתה זו עבירה העונש הוא שלוש שנות מאסר, ואם היה זה פשע - חמש שנות מאסר. כך יהיה העונש לגבי עוון וחטא שלוש שנות מאסר. ענין המגולל קשור לפיסקה (2) בסעיף 123 הקיים שנמחק, ואם הוועדה מחליטה על כך, זה יבוא על תיקונו בסעיף הבא.

ס. שמגר:

אם מוציאים את ענין המגולל מתעודת השאלה מדוע מבטלים את פיסקה (2) בסעיף 123. במקרה זה אפשר להשאיר את סעיף 123(2).

ב. הלוי:

מה משמעות פיסקה (2)?

ס. שמגר:

זה ענין של העברת חובת ההוכחה. אם אדם הודיע למשטרה על ביצוע עבירה, ובעקבות זאת הועמד מישהו לדין ויצא זכאי, הרי אם מעמידים לדין את מוסרחהדיעה ההגנתית על שמסר ידיעה כוזבת למשטרה, חובה על הנאשם להוכיח כל-א-פדעישאותה ידיעה הייתה כוזבת.

י. ארידור:

אבל אין זה מצב רצוי. אדם יכול לצאת זכאי מכל מיני סיבות.

היו"ר י. גולדשמידט:

כיוון שאנו צריכים לסיים את הישיבה, נחזור לענין זה בישיבה הבאה סחר, בשעה 9.00.

הישיבה נועלה בשעה 11.30.